

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут гуманітарних та соціальних наук
Катедра української мови

***«МОВОЗНАВЧА СПАДЩИНА ЛЕВКА ПОЛЮГИ:
ТРАДИЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»
(ДО 95-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)***

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Львів, 20-21 листопада 2025 р.)**

Львів – 2025

УДК 811.161.2(06)

М 74

Мовознавча спадщина Левка Полюги: традиції та перспективи (до 95-річчя від дня народження) [Електронний ресурс] : Матеріали Міжнародної наукової конференції (20-21 листопада 2025, Львів). Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2025. 123 с.

ISBN 978-966-994-129-9

У збірнику вміщено тези доповідей учасників **Міжнародної наукової конференції «Мовознавча спадщина Левка Полюги: традиції та перспективи» (до 95-річчя від дня народження)**, що відбулася 20–21 листопада 2025 року у м. Львові. Метою наукової зустрічі стало вшанування мовознавчого доробку знаного українського вченого з нагоди його 95-річчя, а також консолідація дослідників задля обговорення актуальних проблем сучасного українського мовознавства. У центрі уваги – питання збереження української мови від структурного та функційного руйнування, експериментаторства й волюнтаризму, розвиток лексикології та лексикографії, термінознавства й правопису, історії мови, дослідження мови письменників, а також актуалізація наукових традицій, які започатковував Левко Михайлович Полюга.

Актуальність тематики зумовлена потребою ґрунтовного осмислення й популяризації мовознавчої спадщини Левка Полюги як важливого складника розвитку української лінгвістики, а також необхідністю оновлення наукових підходів до аналізу мовних явищ, методики досліджень та інтеграції класичних лінгвістичних напрацювань ХХ століття в сучасні студії. Проведення заходу сприяло міждисциплінарному та міжнародному науковому діалогу й поширенню здобутків українського мовознавства в національному та світовому контекстах.

Тематика збірника охоплює такі напрями: мовознавча спадщина Левка Полюги; історія української мови; правописні проблеми; соціолінгвістичні студії; граматична система української мови; етнолінгвістичні та діалектологічні дослідження; український ономастикон; синхронні й діахронні текстові та жанрово-стильові виміри української мови.

Збірник матеріалів конференції знайде свого читача серед науковців, викладачів, здобувачів освіти, а також усіх, кого цікавить питання українського слова.

УДК 811.161.2(06)

Відповідальні за випуск – Харчук Л. В., Гнатюк М. В.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст матеріалів, їхню відповідність вимогам чинного правопису та достовірність фактів і статистичних даних несуть автори.

ISBN 978-966-994-129-9

© Автори статей, 2025

© Катедра української мови, 2025

© Інститут гуманітарних та соціальних наук, 2025

© Національний університет «Львівська політехніка», 2025

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут гуманітарних і соціальних наук
Катедра української мови

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Катедра української мови та методики її навчання ННІ філології та журналістики Житомирського державного університету імені Івана Франка (м. Житомир, Україна)

Мовознавча комісія Наукового товариства імені Шевченка

Інститут української мови (м. Київ, Україна)

Інститут українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України (м. Львів, Україна)

UNIWERSYTET
WARSZAWSKI

Інститут міжкультурних досліджень Центрально-Східної Європи факультету прикладної лінгвістики Варшавського університету (м. Варшава, Польща)

Uniwersytet
Wrocławski

Institut
Filologii
Słowiańskiej

Катедра україністики Інституту слов'янської філології Вроцлавського університету
(м. Вроцлав, Польща)

**ХАРКІВСЬКИЙ ПРАВОПИС 1928 РОКУ: ПОЄДНАННЯ СХІДНОЇ І ЗАХІДНОЇ
ПРАВОПИСНИХ ТРАДИЦІЙ**

*KHARKIV ORTHOGRAPHY OF 1928: A COMBINATION OF EASTERN AND WESTERN
ORTHOGRAPHIC TRADITIONS*

Ольга Черемська

доктор філологічних наук, професор
кафедра української філології та історії

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

У доповіді зроблено спробу представити нормотворчу діяльність представників Харківської філологічної школи (ХФШ), яка стала провідною силою «мовного відродження». Схарактеризовано напрацювання Л. Булаховського, О. Синявського, О. Курило, М. Гладкого, М. Сулими, М. Наконечного, К. Німчинова, О. Ізюмова, М. Йогансена, Б. Ткаченка, у яких закладено теоретичні основи нормування української мови й розпочато їх практичну реалізацію: окреслено напрями наукових досліджень, створено й видано підручники, словники фахових термінологій та перекладні словники. Проаналізовано нормотворчі праці наукових осередків Харкова, Києва та Львова, які визначали теоретичну новизну і практичну значущість наукового знання майже впродовж усього ХХ ст. та стали підґрунтям випрацювання мовного кодексу впродовж роботи Всеукраїнської правописної конференції у Харкові (1927 р.). З'ясовано, що за вихідний принцип в унормуванні мови вчені (М. Гладкий, А. Кримський, Є. Тимченко, О. Курило, М. Сулима) вважали поширеність лінгвального явища в народній мові та етнографічних джерелах; Л. Булаховський, О. Синявський, М. Наконечний рекомендували враховувати дві тенденції – використання виражальних одиниць власної мови та інших мов щодо унормування лексичної та граматичної систем української літературної мови. На цій основі розроблено, погоджено й ухвалено нову редакцію українського правопису 1928 р., названого Харківським. Констатовано, що основний його критерій – «критерій національної єдності» – мав за мету зберігати традицію і «переємність». Харківські мовознавці разом із представниками Галичини В. Сімовичем, І. Свенціцьким, К. Студинським погодили науково опрацьовані правила ортографії, які стали основою Соборного українського правопису та були схвалені Науковим товариством імені Т. Шевченка. Найважливіші дискусії стосувалися двох найбільш суперечливих правил: як передавати чужомовні *l* і *g*, що спиралися в обох частинах України на дві різні традиції – західноєвропейську (в Західній) та візантійську (в підросійській Україні). Конференція ухвалила зберегти обидві, закріпивши відповідно за словами грецького та латинського походження.